

Opatrovateľská služba

Krízový plán klientov opatrovateľskej služby BARDEJOV

Krízový plán na predchádzanie a riešenie mimoriadnej udalosti v súvislosti s nebezpečenstvom šírenia ochorenia COVID-19 v domácej opatrovateľskej službe - OS

PRVÁ ČASŤ ÚVODNÉ USTANOVENIA

Článok 1 Účel vydania

Účelom vydania tejto smernice je:

- Zabezpečenie koordinovanej informovanosti ohľadom rizík spojených so šírením infekcie spôsobenej koronavírusom (ďalej „COVID-19“),
- Vytvorenie podmienok pre prevenciu negatívneho dopadu a stresu prijímateľov sociálnych služieb (ďalej len „klienti“), ich rodinných príbuzných a známych, ako aj zamestnancov opatrovateľskej služby Bardejov (ďalej „OS“),
- Formulácia preventívnych opatrení, ktoré smerujú k zabráneniu šírenia ochorenia COVID-19 a postupov pri výskyte podozrivých a potvrdených prípadov koronavírusu u klientov alebo zamestnancov OS.

Smernica je integrálnou súčasťou postupov a pravidiel prevencie krízových situácií a určenia postupov v súlade s ustanovením §10 a kritériom 2.6 podmienok kvality poskytovaných sociálnych služieb podľa prílohy č. 4 zákona č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách a v znení neskorších predpisov (ďalej „zákon o sociálnych službách“).

Poskytovanie sociálnej služby vychádza z princípov zachovania ľudskej dôstojnosti a autonómie prijímateľov sociálnych služieb, z rešpektu k ich názorom a rozhodnutiam. Poskytovateľ sociálnej služby preto aj v čase krízových situácií vytvára podmienky k podpore a zachovaniu základných ľudských práva a slobôd všetkých osôb v OS.

Článok 2 Súvisiace predpisy a usmernenia

Poskytovateľ sociálnych služieb postupuje pri výkone preventívnych a krízových opatrení v súvislosti so šírením ochorenia COVID-19 podľa odporúčaní, záväzných postupov a usmernení Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR (ďalej „MPSVR SR“), Ministerstva zdravotníctva SR, Úradu verejného zdravotníctva SR a ďalších subjektov verejnej správy, ktoré sú zverejnené na webovom sídle MPSVR SR.

Za týmto účelom poverená osoba denne sleduje aktuálne informácie na webovom sídle MPSVR SR a ďalších relevantných inštitúcií.

Článok 3

Osobitný charakter predpisu – otvorenosť

Vzhľadom na skutočnosť, že odporúčacie a záväzné postupy, usmernenia a informácie pre poskytovateľov sociálnych služieb sa v súlade s opatreniami krízových štábov neustále menia a aktualizujú, je tento dokument chápaný ako otvorený a podľa potreby je nevyhnutné ho aktualizovať, dopĺňať a meniť.

DRUHÁ ČASŤ

VŠEOBECNÉ USTANOVENIA

Článok 4

Informovanosť o víruse a ochorení COVID-19

Základným predpokladom úspešnej prevencie sú dostupné a zrozumiteľné informácie ohľadom rizík súvisiacich s novým koronavírusom, spôsoboch jeho prenosu, príznakoch ochorenia COVID-19 a preventívnych opatreniach.

Za koordinovanú informovanosť je zodpovedný poverený zamestnanec. Náležitá informovanosť je dôležitá pre všetkých zamestnancov zariadenia, klientov ako aj ich rodinných príslušníkov. Zodpovedná osoba zabezpečí, aby informovanosť bola pre všetkých zrozumiteľná a dostupná.

SARS-CoV-2 je respiračný vírus, ktorý spôsobuje ochorenie COVID-19. K prenosu dochádza primárne kontaktom s infikovanou osobou, ktorá najmä pri hovaní, kašľaní a kýchaní šíri infekčné kvapôčky do svojho okolia. Prenos je možný tiež predmetmi čerstvo kontaminovanými sekrétmi infikovaného človeka. Vírus sa podarilo izolovať zo vzoriek odobratých z dolných dýchacích ciest, ale aj zo sterov z nosohltana aj hrdla, v sére, krvi, v slinách, moči a stolici.

Testovanie na prítomnosť koronavírusu sa môže realizovať aj preventívne. Samotné testovanie ešte neznamená, že niekto zo zamestnancov OS je nositeľom vírusu.

Príznaky ochorenia COVID-19 sú najmä:

- teplota nad 38°C (pozor! u starších a imunitne oslabených klientov môže telesná teplota zostať nízka, preto treba zväžiť aj iné príznaky a poradiť sa s lekárom),
- kašeľ,
- sťažené dýchanie (tzv. dýchavica, klient nevie dokončiť nádych – ľudovo „nevie sa dodýchnuť“, prípadne má zrýchlené dýchanie),
- bolesť svalov
- únava.

Vo všeobecnosti môže táto infekcia spôsobiť závažnejšie príznaky u klientov s oslabeným imunitným systémom, a to najmä:

- seniorov nad 70 rokov,
- klientov s chronickým ochorením (onkologické ochorenie, pľúcne ochorenie, srdcovocievne ochorenia),
- klientov liečených imunosupresívnymi (imunitný systém potláčajúcimi) liekmi.

Nakoľko súčasne s týmto ochorením prebieha aj každoročná sezónna epidémia chrípky a iných respiračných infekcií, je možné, že podobné príznaky môžu súvisieť aj s iným respiračným infekčným ochorením, preto je potrebné zachovať rozvahu a kontaktovať všeobecného lekára, alebo v prípade nejasností hygienika príslušného Regionálneho úradu verejného zdravotníctva (ďalej len „RÚVZ“) a riadiť sa ich usmerneniami.

Článok 5

Prevenca šírenia vírusovej infekcie a ochorenia COVID-19

Všeobecné zásady šírenia respiračných chorôb. Najlepším spôsobom, ako zabrániť nákaze, je vyhnúť sa expozícii (t. j. stretnutiu) s infikovaným človekom alebo expozícii s vírusom. Všeobecné zásady, ktoré pomáhajú zabrániť šíreniu respiračných vírusov, vrátane SARS-CoV-2, sú nasledovné:

- vyhnúť sa úzkemu kontaktu s ľuďmi s akútnym respiračným ochorením;
- skrátiť pobyt v priestoroch, kde sa nachádza veľké množstvo ľudí;
- často si umývať ruky teplou vodou a mydlom (najmä pri priamom kontakte s chorými alebo izolovanými pri čakaní na výsledky v prostredí zariadenia sociálnych služieb alebo ich okolí); ak mydlo s dezinfekčným účinkom v dávkovači nie je dostupné ako ďalší stupeň po umytí rúk je vhodné použiť dezinfekčný gél na báze alkoholu;
- účinnosť umývania rúk možno zvýšiť použitím dezinfekčného mydla s virucídnym účinkom.

Umývanie rúk

Zamestnanci OS by si mali umývať ruky najmä:

- pred odchodom z domu,
- pri príchode do práce, - po použití toalety,
- po prestávke a denných pracovných činnostiach,
- pred prípravou jedla a nápojov, - pred a po konzumácii jedla a nápojov, vrátane desiat,
- po manipulácii s odpadom a odpadovým košom,
- pred odchodom z práce, - pri príchode domov,
- po každom priamom kontakte s chorým alebo izolovaným klientom.

Klienti OS by si mali umývať ruky najmä:

- po použití toalety,
- pred a po konzumácii jedla a nápojov, vrátane desiat,
- po návrate do vnútorných priestorov zariadenia z vychádzky (v areáli zariadenia),
- po manipulácii s odpadom a odpadovým košom,
- pred a po návšteve nemocnice, lekára.

Dôležité je nepoužívať spoločné uteráky, predmety osobnej potreby a dodržiavať zásady dezinfekcie povrchov v zmysle prevádzkového poriadku a po každej činnosti, pri ktorej došlo k ich kontaminácii a vetrať.

Prekrytie horných dýchacích ciest (tvárové rúška)

V súlade s nariadením hlavného hygienika SR je dôležitým preventívnym opatrením zákaz vychádzať a pohybovať sa na bez prekrytia horných dýchacích ciest (tvárové rúška), ktoré poskytuje bariérovú ochranu pred kvapôčkovou nákazou. Je dôležité, aby rúško bolo nasadené podľa pokynov výrobcu.

Po použití by malo byť rúško odstránené uvoľnením šnúrok na zadnej časti (nikdy neodstraňovať rúško uchopením rúška jeho časťou pokrývajúcou tvár) a zlikvidovať rúško ako infekčný odpad. Po odložení rúška do odpadu je potrebné vykonať hygienu rúk.

Vedúci sociálneho oddelenia Bardejov zabezpečí pre všetkých pracovníkov a klientov dostatočné množstvo ochranných rúšok.

Výnimky z nosenia rúšok budú starostlivo zvážené vzhľadom na osoby s poruchami autistického spektra, v úzkej spolupráci odborných zamestnancov s danou osobou, jej rodinnými príbuznými a v prípade potreby aj s lekárom a inými osobami.

Ochranné pomôcky

Zamestnanci OS sú povinní plniť ochranné preventívne opatrenia a bezplatne zabezpečiť a

poskytovať ochranné pracovné pomôcky ako aj ochranné pomôcky pre prijímateľov sociálnej služby. Zodpovednosť za toto opatrenie nesie vedúci sociálneho oddelenia Bardejov. Evidenciu o poskytnutí ochranných pomôcok vedie poverený pracovník.

Preventívna kontrola zdravotného stavu klientov

Opatrovateľka vždy po príchode do domácnosti skontroluje zdravotný stav klientov – príznaky respiračného infektu. V prípade, že bude klient OS vykazovať akýkoľvek klinický príznak respiračného infektu, bezodkladne túto situáciu konzultuje s rodinným príslušníkom a ak takého niet, alebo nie je možné sa s ním spojiť, tak to konzultuje s ošetrojúcim lekárom v akútnych stavoch sa privolá RZP.

Preventívne opatrenia pri prijímaní nových klientov

V záujme ochrany života a zdravia klientov v OS a bezpečnosti poskytovanej sociálnej služby je možné prijímanie iba fyzickej osoby, ktorá je v ohrození života alebo zdravia a je odkázaná na bezodkladné poskytnutie sociálnej služby, a to - v prirodzenom domácom prostredí, ak absolvovala 14 dňovú preventívnu karanténu na určenom karanténnom mieste. Po 12-tom dni preventívnej karantény absolvovala test na COVID-19 s negatívnym výsledkom, zo zariadenia ústavnej zdravotnej starostlivosti, ak priamo v zariadení ústavnej zdravotnej absolvovala test na COVID-19 s negatívnym výsledkom.

Článok 6

Riešenie situácie s výpadkami pracovníkov

V OS je dôležitá intenzívna podpora jeho vedenia, rovnako všetkých pracovníkov, osobitné oceňovanie ich práce. Za účelom zmiernenia psychických a iných negatívnych dôsledkov krízovej situácie je im sprostredkované poskytovanie externej psychologickú a/alebo supervíznej podpory. OS podľa možnosti pristúpi k diverzifikácii (rozčleneniu) zamestnancov, čo znamená, že budú pracovať podľa rozpisov služieb a vzájomne sa budú zastupovať.

Pred nástupom do práce si každá opatrovateľka odmeria teplotu a to ešte pred vstupom ku klientovi do jeho obydľia. V prípade zvýšenej teploty nie je umožnené zamestnancovi vstúpiť obydľia klienta. Zamestnanec je povinný kontaktovať svojho lekára za účelom posúdenia zdravotného stavu.

V prípade výpadku takého množstva zamestnancov, že by nebolo možné zabezpečiť chod prevádzky OS, ďalej túto situáciu rieši vedúci sociálneho oddelenia Bardejov.

Uznesením vlády SR č. 169 z 27. marca 2020 sa ukladá zamestnancom pracovná povinnosť a zákaz uplatnenia práva na štrajk. Uložená pracovná povinnosť sa vzťahuje výlučne na zamestnancov, ktorí zabezpečujú výkon starostlivosti v rozsahu poskytovania sociálnych služieb.

Zamestnanec, ktorému bola uložená pracovná povinnosť je povinný:

- zotrvať v pracovnom pomere alebo obdobnom pracovnoprávnom vzťahu, ak jeho zamestnávateľ plní opatrenia hospodárskej mobilizácie a fyzická osoba je vopred určená na plnenie úloh hospodárskej mobilizácie,
- vykonávať iný ako dohodnutý druh práce alebo na inom mieste, ak jeho zamestnávateľ plní opatrenia hospodárskej mobilizácie a fyzická osoba nie je vopred určená na plnenie úloh hospodárskej mobilizácie,
- plniť pracovnú povinnosť na mieste a v rozsahu uloženom v príkaze, ak jeho zamestnávateľ neplní opatrenia hospodárskej mobilizácie a fyzická osoba nie je vopred určená na plnenie úloh hospodárskej mobilizácie.)

Článok 7

Postup pri podozrení na ochorenie COVID-19 u zamestnanca

Inkubačná doba ochorenia COVID-19 je od 2 – 14 dní. Z tohto dôvodu zamestnanci, ktorí boli vystavení kontaktu s človekom s potvrdeným ochorením COVID-19, majú byť bezodkladne izolovaní v domácom prostredí počas 14 dní od posledného kontaktu s chorou osobou, nakoľko sa v priebehu tohto obdobia môže u nich vyvinúť ochorenie s príznakmi.

Zamestnanec OS je o kontakte s človekom s potvrdeným ochorením COVID-19 povinný telefonicky informovať vedúceho sociálneho oddelenia Bardejov, prípadne pracovníka zodpovedného riadením OS.

Zamestnávateľ je vzhľadom na povinnosť predchádzať rizikám z hľadiska bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci oprávnený vyzvať zamestnanca, aby sa podrobil vyšetreniu u všeobecného lekára (ktorého má kontaktovať najskôr telefonicky a podľa inštrukcií buď prísť na vyšetrenie alebo zostať v domácej izolácii), najmä ak je dôvodné podozrenie nebezpečenstva vzhľadom k vykonávanej práci alebo má zamestnávateľ podozrenie, že zamestnanec nie je spôsobilý vykonávať prácu pre možnosť ochorenia COVID-19.

O prípadnom nariadení karantény, t.j. izolácie, jej trvaní a ukončení rozhoduje príslušný RÚVZ, ktorý je povinný podať zamestnávateľovi na jeho žiadosť informáciu o tom, že zamestnancovi bola karanténa nariadená.

V prípade, že je zamestnancovi nariadená karanténa, ide o prekážku v práci na strane zamestnanca, pri ktorej mu prislúcha náhrada mzdy alebo platu rovnako ako v prípade, keď je dočasne práce neschopný.

V prípade potvrdenia ochorenia COVID-19 u zamestnanca sú v OS izolovaní všetky ostatné osoby, ktorí prišli s chorým zamestnancom do kontaktu, ak tak určí hygienik RÚVZ. Všetky priestory a povrchy, v ktorých sa chorý zamestnanec nachádzal, musia byť následne dôkladne dezinfikované za použitia virucídneho dezinfekčného prostriedku a podľa usmernenia pracovníka RÚVZ.

Článok 8

Postup pri podozrení na ochorenie COVID-19 u klienta

V prípade, ak je podozrenie na ochorenie COVID-19 u klienta, je zodpovedným zamestnancom OS kontaktovaný ošetrojúci lekár (všeobecný lekár pre dospelých), ktorý rozhodne o ďalšom postupe. Pokiaľ nie je k dispozícii lekár, je kontaktovaný príslušný RÚVZ podľa miestnej príslušnosti.

V prípade, ak regionálny hygienik RÚVZ vysloví podozrenie z vírusového ochorenia COVID-19, ale rozhodne, že chorý klient nebude prevezený do zdravotníckeho zariadenia na ďalšie odborné vyšetrenie alebo hospitalizáciu, ale vyšetří ho tím záchranej zdravotnej služby, ktorý odoberie aj vzorky na potvrdenie alebo vyvrátenie podozrenia na COVID-19, tak je v OS chorý klient zabezpečený v domácej izolácii podľa odporúčaní odborného pracovníka RÚVZ.

Odporúčaný postup pri podozrení na ochorenie COVID-19 v terénnej sociálnej službe

V prípade, že pracovník OS príde do kontaktu s klientom podozrivým na vírusové ochorenie COVID-19, ak nemá osobné ochranné prostriedky, bezodkladne opustí priestory v ktorých sa klient nachádza a s klientom komunikuje zo vzdialenosti väčšej ako 2 metre, alebo telefonicky. Pracovník sa vyhne kontaktu s ďalšími osobami, ak je to možné a bezodkladne informuje nadriadeného pracovníka a kontaktuje svojho všeobecného lekára pre dospelých alebo v prípade nedostupnosti príslušný RÚVZ.

V prípade, že je klient v domácej izolácii a nie je možné prerušiť osobnú starostlivosť o neho v domácnosti, personál je vybavený jednorazovými pomôckami určenými pre prácu so suspektným alebo s potvrdeným ochorením COVID-19. Pracovník terénnej sociálnej služby je poučený podľa vnútorných predpisov poskytovateľa sociálnej služby a pokynov RÚVZ.

Izolovaní sú všetci pracovníci a ďalšie osoby, ktoré s chorým klientom prišli do kontaktu bez zodpovedajúcich ochranných prostriedkov, a to podľa pokynov RÚVZ v domácej izolácii alebo v zdravotníckom zariadení (podľa klinického stavu a sociálneho statusu domácnosti).

Opatrovateľka

- pripraví zoznamy a kontakty s potrebnými informáciami pre záchranárov,
- zmapuje a spíše rozsah nevyhnutnej starostlivosti, bez ktorej sa klient nezaobíde,
- v prípade rodín, ktoré môžu zabezpečiť starostlivosť o izolovaného klienta, sa s nimi dohodne na prevzatí starostlivosti v prípade nevyhnutnosti, ale vždy po konzultácii s príslušným RÚVZ,

S klientom je prerokovaný spôsob poskytovania starostlivosti počas jeho domácej izolácie. Starostlivosť nemôže byť poskytovaná, ak klient s mimoriadnym režimom (rozsah starostlivosti, používanie ochranných prostriedkov, používanie dezinfekcie) nesúhlasí alebo ich rodina nevie zabezpečiť pre klienta, či poskytovateľ nevie zabezpečiť pre zamestnanca. V takom prípade má byť klient prevezený do zdravotníckeho zariadenia podľa vyššie uvedených inštrukcií; Ak sú ochranné osobné pracovné prostriedky (masky, rukavice, plášte, návleky, dezinfekcia k dispozícii v domácnosti, tak klient v prítomnosti pracovníka terénnej sociálnej služby používa rúško, ak je to možné (ak nemá ťažkosti s dýchaním);

Postup pri poskytovaní starostlivosti v prípade domácej izolácie nariadenej klientovi:

- sú zabezpečované základné úkony ako strava, dovoz obedov a nákupy, nevyhnutná osobná hygiena, zabezpečenie nevyhnutných liekov, základné nevyhnutné ošetrovanie šatstva, upratovanie, chôdza podľa indikácie lekára (nevychádzať však mimo domácnosť), na nákupy sa nepoužívajú opakovane tie isté tašky, s ktorými prišiel do kontaktu chorý;
- nie je realizované veľké upratovanie, sprevádzanie na vyšetrenia, ani do zariadení pedikúry, holičstva, kaderníctva a pod., preprava klienta automobилоm poskytovateľa;
- kde je to možné, je dovoz obedov vykonávaný bez kontaktu s klientom (výmena nosičov jedál pri dverách), obdobne sú zabezpečované nákupy ako samostatný úkon (pri mobilných klientoch v dobrom stave s dobrou mobilitou);
- manipulácia s táckami s jedlom má byť vykonávaná v 2 rukaviciach, obedár (resp. ideálne prenos obedov v jednorazových obedových boxoch) je prevážaný oddelene od ostatných nosičov jedál a je potrebné ho samostatne umývať a dezinfikovať podľa pracovných postupov zariadenia, ktoré má vypracované (RÚVZ je konzultant, ale postup pripraví príslušné zariadenie avšak ak nemajú postupy, RÚVZ pomôže pri ich vypracovaní).
- úkony starostlivosti sú vykonávané v ochranných prostriedkoch (respirátor, ochranné okuliare, rukavice, jednorazový plášť), je dôležité, aby sa vykonávala hygienická dezinfekcia rúk dezinfekčným prostriedkom;
- na použité ochranné prostriedky má poskytovateľ špeciálny box na nebezpečný odpad, ktorý je umiestnený v byte klienta pri vchodových dverách a označený ako biohazard alebo biologický materiál. Likvidácia nebezpečného odpadu sa zabezpečí podľa pracovných postupov zariadenia, ev. podľa prevádzkového poriadku poskytovateľa sociálnej služby.

Článok 9 Dôležité kontakty

Kontakty pre otázky súvisiace s ochorením COVID-19 :

- ☐ Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky – 0917 222 682,
- ☐ e-mailový kontakt: novykoronavirus@uvzsr.sk
- ☐ centrum zdravotníckych informácií - 0800 221 234

□ Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Bardejove:

RUVZ Bardejov, Kuzmányho 2762/18, Bardejov, 056/474 86 06

Regionálny hygienik:

MUDr. Jana Zbyňovská,

tel.: 054/488 07 21

e-mail: bj.zbynovska@uvzs.sk

Oddelenie epidemiológie a výchovy k zdraviu:

MUDr. Július Zbyňovský

tel.: 054/488 07 03,

0917 121 946,

e-mail: bj.zbynovsky@uvzs.sk

TRETIA ČASŤ ZÁVEREČNÉ USTANOVENIA

1. Interný predpis (metodický pokyn) je záväzný pre všetkých zamestnancov OS, ktorí sú povinní sa s ním preukázateľne oboznámiť.
2. Kontrolou jeho dodržiavania a realizovania sú poverení a zodpovední vedúci zamestnanci.
3. Interný predpis (metodický pokyn) nadobúda platnosť dňom vydania. V tlačenej podobe je uložený k nahliadnutiu a k dispozícii na oddelení sociálnych vecí Bardejov.